

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

pe un an 20 cor.
pe un anate an 10
pe o luna 2

Număr de Duminică pe an 4
coroane.

Penru România și America
10 coroane.

penru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garoad: prima
dată 14 bani; a doua dată
12 bani; a treia dată 8 bani
de fiecare publicație.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Impărțirea muncii.

(*) Dumineca trecută partidul național-liberal din România a ținut o mare întrunire în Brăila. În frunte cu șeful Dimitrie Sturdza, au luat parte căpeteniile partidului, în primul rând *Ion Brătianu*, fost ministru, fiul marelui bărbat de stat, cărui România și întreg neamul românesc datorește renașterea sa. Acesta a ținut un remarcabil discurs despre *impărțirea muncii*. A arătat de ce mare importanță este pentru viața ori cărui stat ca *toți să muncească*, și bogați și săraci, și tineri și bătrâni. A dat ca exemplu pe un milionar american, care în loc să dăe fiului său bani de buzunar, l'a învățat să facă unt. Tinerul american se scula în fiecare dimineață de vreme și din laptele adus dela ferma tatălui său făcea unt pe care-l vindea îndată numeroșilor locuitori tot ai casei milionarului american. *Câștigul* erau banii săi de buzunar.

Despre împărțirea muncii s'au scris cărți întregi, de cei mai celebri economiști. Dacă, ne oprim, cu toate acestea, asupra unui discurs privitor la împărțirea muncii, o facem pe d'oparte dat fiind faptul, că acest discurs a fost rostit d'un bărbat de stat român care deja și până acum a jucat rol însemnat în România: a fost în mai multe rânduri ministru, deși abea a împlinit patruzeci de ani, — pe de altă parte pentru-că avem a face cu un bărbat de stat care el însuși a fost crescut și trăiește aplicând principiul *impărțirii muncii*...

Doisprezece ani a fost prim-ministru puternic, *vizir*, cum i se zicea, Ioan C. Brătianu în România. A murit însă aproape sărac, căci trăise vremuri când *jerfirea de sine* era prima condiție pentru a putea ajuta țării. Fruntaș în revoluție apoi exilat un șir lung de ani, desigur că lui Ioan I. Brătianu nu-i rămăsese vreme să se ocupe de *moșia părintească*. Marele Brătianu era însă fruntașul generației care lăsa o România *liberă și independentă*, el știa că pentru a face tare și respectat *regatul*, noua generație: fii sei și cei d'o seamă cu ei, trebuie să muncească pe teren *economic*. Că e bogată România, solul ei e binecuvântat de Dumnezeu, și sfredelești numai adâncul pământului pentru-că s'ajungi la izvor de nesăcate venituri... De aceea fiii lui Brătianu toți trei s'au preparat nu pentru așa zisele cariere «de domni», ci pentru cariere practice. *Ioan Brătianu* fiu de prim-ministru, n'a început viața publică în felul *Herbertilor*: bombardat d'odată în sfatul țării, ajuns bărbat politic în virtutea meritelor tatălui său, ci a început ca inginer, *din jos*, și așa treaptă după treaptă, până s'ajungă sus, între conducătorii partidului și ai țării. *Tisza István*, de pildă, abea a împlinit vârsta de a putea fi ales în Dietă, și deja l'au și ales deputat și repede a ajuns fruntaș.

Lipsindu-i însă *practica* lucrurilor, știm ce a pățit: prima *întreprindere economică* a lui a dat faliment, a perdut și el și cari s'au dat pe mâna lui milioane, după cum; lipsindu-i *practica* vieții de toate zilele, dat-a de mal și partidul puternic întemeiat de tatăl său. El însuși crescut în școala vieții, înconjurat de doi frați dintre care unul a onorat și coloanele acestui ziar cu temeinice învățături privitoare la munca și soarta *țaranului*, învățături scoase nu din cărți, ci din studierea lucrurilor la fața locului, căci dl *Vintilă Brătianu*, care a învățat științele matematice, își petrece viața nu în saloane, ci stă mult la țară, se ocupă cu predilecție cu agricultura, până ce dl *Constantin Brătianu* e director de fabrică, — zicem: înconjurat de frați cu asemeni învățături, ministrul de eri și ministrul de mâne *Ioan Brătianu* are toată puțința de a ști și el și de a se informa și dela frați privitor la toate chestiile ce privesc viața economică a țării, ca astfel să nu cadă în greșeli ci să ducă țara spre mărire.

Am cetit nu fără emoție de altfel despre ovațiunile ce li-s'au făcut la Brăila celor trei frați Brătieni, în primul rând dlui *Ioan Brătianu*. Un fruntaș politic de talia domnului *Constantin Cocias* li-a adus elogii în public desigur nu din simpatie personală numai, ci cunoscând cât de mult țara poate aștepta dela fii cu asemenea pregătiri.

Bătaia lui Dumnezeu în Țara Ungurească este că e condusă de o aristocrație fără nici o pregătire în ce privește nevoile țării și ale masei poporului.

Contele *Andrássy*, despre care se știe că rar se întâmplă să se scoale nainte de douăsprezece din zi, a cărui viață practică se petrece în saloane și în Casina Magnaților, ce poate el să știe despre mizeriile muncitorilor agricoli? ... Și cu cât poate să știe mai mult contele *Hadik*, secretar de stat în ministerul condus de *Andrássy*? ... Roadele priceperii lor le și vedem zilnic: sunt roșii holdele de sângele muncitorilor greviști împușcați de jandarmi!

Și asta așa merge pe toate terenele, căci afară doar' de *Wekerle* și *Kossuth*, ceialalți atâta se pricep la afacerile departamentului ce conduc, cât se pricep crâznicii la turnarea clopotelor... Crâznicii trag clopotele, dupăcum ministrii cei mai mulți ai țării noastre au ajuns în scaun numai în virtutea bogăției și titlului... *Pregătiri practice* ca'n palmă!

Iată de ce la noi merg prost lucrurile, iată de ce România progresează și se va întări încă în măsura cum toți mai mulți bărbați politici vor propovădui și ei înșiși vor *practică* împărțirea muncii și peste tot: carierile practice cari îmbogățesc țara, iar nu se va da năvală numai la budgetul statului.

De altfel România și în privința asta a

fost binecuvântată cu un rege mare. *Carol I* a dat tuturor boierilor bogați pildă cum trebuie să-și cultive moșia. Domeniile *Coroanei*, unde dl *Ioan Calinderu* și-a câștigat merite neperitoare, sunt admirate și de străini. Iar admirația cu care dl *Ioan Brătianu* a vorbit despre fiul milionarului care făcea și vindea unt, e un semn cât de mult în România se întărește curentul sănătos menit să aducă bunăstarea și fericirea obștească.

Jertfele coaliției. Pe vremea luptelor necinstite purtate cu înverșunare de cătră coaliție contra casei domnitoare, s'au amestecat în politică și mulți oficeri, cari apoi au fost pedepsiți. Intre acestea se înșiră și locotenentul *László Imre*, care a fost degradat, pentru-că a cântat »*Kossuth nóta*«. El a fost laudat de foile coaliționiste pentru purtarea sa, și căpeteniile partidelor întovărășite l-au mângăiat, că vor face să fie iar repus în postul său. Dar făgăduelile lui *Kossuth Ferencz* au fost vorbe spuse în vânt, delegații, cari i-au spus, că vor vorbi în Viena în afacerea aceasta, au mințit, și zadarnică a fost toată rugarea, toată încercarea bietului locotenent, căci nimeni nu i-a dat mână de ajutor.

Acum a înaintat o rugare cătră *Iusth*, prezidentul dietei, în care cere să i-se facă odată dreptate.

Despre afacerea aceasta »*Budapesti Napló*« scrie:

»Sărmanul om. El crede, că aceștia (adecă cei dela putere) au rușine. El crede, că rușinea îi va îndemna la o faptă bună. El crede, că își vor aduce aminte de trecut, multele lor făgăduieli, multele lor jurăminte. Sărmanul om naiv, el a fost soldat, și-a rămas soldat, nu cunoaște politica și nici societatea, ce se numește coaliție. Sărmanul om, el a luat în serios, cele ce făceau cei din coaliție și-a crezut, că și coaliția ia în serios patriotismul. Coaliția n'a luat în serios nici acele făgădueli, unde era vorba de fericirea alor sute de mii, cum dar se va interesa de un singur om, a cărui viață e nimicită de politica plină de minciuni făcută de ea.

Aceasta e politica lor. Și *Rákovszky István* mistuie încă bine, *Kossuth Ferencz* nu se rușinează. Cum poate *László Imre* deci să aștepte dela ei dreptate?»

În acest senz continuă sus numita foaie arătând, cât de păcătoși sunt cei-ce azi au ajuns la putere.

Mandatul deputatului Petrovici. *In urma plânsorii înaintate de către Rosenthal Gyula contra mandatului deputatului naționalist Ștefan Petrovici, comisia s'a ocupat Mercuri cu aceasta plânsoare. Rosenthal voește să arate cu orice preț, că preoții români au terorizat poporul, și au agitat atât în biserici cât și în toate adunările. Dr. Aurel Vălean, reprezentantul dlui deputat, deoarece voește să se pronunțe cât mai temeinic asupra alegerii, cu date pozitive, a cerut amânarea pertractării. Ea a fost încuviințată și astfel pertractarea s'a amânat până la 17 Sept.*

Din Dietă.

— Sedința dela 18 Iulie. —

A fost pertractare asupra budgetului ministrului de justiție. Dintre deputații naționaliști și-au ridicat cuvântul cinci inși. Deputatul dr. St. C. Pop arată cum în satele românești sunt puși slujbași, cari nu știu nimic românește, prin urmare nu sunt în stare să se înțeleagă cu poporul deci nici n'are de unde să-i cunoască durerile. Cere să nu se pună în părțile locuite de Români astfel de slujbași.

Vlad arată cât de pe deasupra să fac judecățile la tribunalele regești. Hodja cere să se pregătească poporul pentru votul obștesc, aducându-se cât mai iute o lege, ce să asigure dreptul de înținare și de asociere a cetățenilor. Szikcsák arată cât de păcătoasă este administrația în părțile locuite de naționalități. Polyt a făcut interpelare în privința conflictului vamal cu Serbia.

— Sedința dela 19 Iulie. —

S'a încins discuție asupra budgetului ministrului de interne. Și deoarece ministrul Andrássy e omul naibii, foarte iute se supără, majoritatea a hotărât să nu vorbească, căci n'are de gând să-i strice voia. Așa se fac în Dietă discuțiile, și cu aceasta conștiințiozitate. Deputații naționaliști însă nu pot trece cu vederea nepăsarea majorității. Au vorbit de astă dată trei inși:

Dr. St. C. Pop: nu poate să primească budgetul, deoarece guvernul nu purcede pe cale dreaptă față de naționalități. Indată ce trebuie ceva în țară, dările se măresc, ceace e foarte rău pentru bietul popor.

Vajda: ca medic, arată, cât de nedreaptă este împărțea făcută la budgetul ministrului afacerilor din lăuntru. Pentru susținerea jandarmilor se cheltuesc 13 milioane, iar pentru starea sănătății țăranilor, numai 5 milioane. Ba se cheltuește mai mult chiar pentru susținerea cailor, decât pentru sănătatea bietului țăran. Spune apoi ca guvernul să ia măsurile de lipsă, să se introducă îngrijirea medicală gratuită pentru țăranii, iar în Dumineci și sărbători să nu fie iertat să se vândă beuturi spirituoase.

Vlad: arată cât de nedrepti sunt oficiantii dela administrație. Fac cu poporul ce ei vreau. Arată de pildă cum la alegeri, candidatul național nu mai așa poate să țină vorbirea de program, dacă vrea pretorele. Un pretore face deci ce el vrea.

A vorbit apoi Andrássy, care a spus, că voiește să organizeze de nou întreagă administrația.

Budgetul se votează.

Biserica catedrală din Arad. Renovarea pe din afară a catedralei din Arad e pe sfârșite. Innălțimea turnurilor aurite e foarte impunătoare. Pictura din lăuntru are să fie podoaba cea mai desăvârșită dintre câte se pot vedea la bisericile din patrie, căci va fi făcută după modelul celei din biserica sfântului Marcu din Veneția.

Deputații Sași n'au nimic de zis? Dela poșta ungurească sunt respinse toate epistolele pe cari loca țatea e scris în limba nemțescă. Inzadar s'au făcut arătări în această pri-

vință, nimeni n'a dat ascultare Nemților. Suntem deci curioși a ști, că deputații Sași, cari se simt atât de bine în sânul partidului guvernamental, ca în sânul lui Avram, n'au oare ei nimic de zis?

Se dă de mâncare. In era nouă se dă de mâncare tuturor, cari au fost sprijinitorii principiilor kossuthiste. In foaia oficioasă cetim, că deputatul Sebess Dénes a fost numit jude la tabla regească. Deputatul Kubik Béla a fost numit fișpan pentru comitatul Borsod.

Așa înțelegem și noi era nouă!

De ce a candidat și la Nagy-Körös? Foile din loc deja și scriu despre rezultatul alegerii de deputat din Budapesta, deși încă mai este vreme până la alegere. Barabás are să iasă biruitor cu o majoritate de două mii de voturi. Ar putea deci să-i dea mandatul și fără alegere. Nu înțelegem dar de ce în fața unei atari izbânzi sigure, a primit candidatura dela N.-Körös? S-au voiește ca să se desfășoare și în gălăgia ce se va isca pentru el între alegătorii de acolo? Căci har Domnului patrioții din Arad s'au încăierat de-a binele. Unii au candidat oficios pe Kamjálthy, iar alții, cari doresc sufragiu universal fără restricție, pe dr. Müller Károly. Se sparge adecă partidul cel tare kossuthist din Arad. Și om va fi cine să-l mai poată cârpi.

La Pesta știu cum se cinstesc cu sticlele.

Lui Barabás poate că-i plac aceste lucruri, dar lumea nepreocupată judecă altfel.

Răscoală între Slovaci.

Este cunoscută pornirea atât de păcătoasă și atât de nedreaptă, ce s'a făcut contra noastră azi iarnă din partea foilor ungurești. Cică Românii s'au hotărât să facă răscoală și se omoare tot ce e Ungur. La câteva zile după aceste știri infame, toate satele românești erau pline cu miliție. S'a făcut însă protestare energică prin glasul deputaților noștri, cari au cerut să fie retrasă miliția de prin satele românești, căci de răscoală nu-i nici vorbă.

Așa s'a și făcut, după ce am fost multă vreme torturați și descriși înaintea Ungurilor ca și cei mai periculoși cetățeni maghiari.

Străduințele foilor maghiare, de a ne îndârji, n'au folosit deci.

Acum să descopere o altă răscoală, nu însă între Români, ci între Slovaci. De când Slovacia au isbutit să trimită un frumos număr de deputați naționaliști în casa țării, de-atunci presa maghiară n'a încetat măcar o singură zi, ca să nu scrie cele mai nesfruntate neadevăruri la adresa aceluia popor sărman, ce acum se deșteaptă.

Și când la un popor se văd razele binelui mântuitor, când licărește și în ei conștiința națională, în țara ungurească aceasta nu poate fi privită cu ochi buni. Astfel se înțelege la noi înaintarea spre bine. Ori-ce Slovac, care ia în apărare drepturile poporului său, ori și care își validează liber și conștiu datorințele sale de cetățean în acest stat constituțional, nu poate să nu tragă asupra sa urgia stăpânirii noastre.

Nici un Slovac care a exercitat liber drepturile sale, n'a scăpat teafăr, ci sau a fost pedepsit în bani, sau deținut și închis.

Procurorul Belepotoky a dat ordin, să fie deținut primarul Oravec din Fehérpatak, căci și acesta e primejdios pentru statul maghiar.

Prin astfel de mijloace nu vor ajunge nici odată la lecuire. Cu cât acțiunea celor dela putere va fi mai aspră și mai dușmănoasă față de naționalitățile din țară, cu atât reacțiunea noastră are să fie mai puternică și mai biruitoare. Și lupta aceasta n'are decât să ne oțelească și întărească.

Discursul deputatului Coriolan Bredicianu

rostit în ședința dela 9 Iulie a Dietei

Publicăm acest discurs după »Drapelul«.

Onor. dietă! Pe mine m'a ajuns norocul, ca să încep a doua săptămână a desbaterei adresei. (Sgomot în stânga.)

Presidentul: Liniște!

Coriolan Bredicianu: Imi pare rău, că nu ar putut să ne înțelegem în prima zi. Cred, onor. Casă, că dacă vom și vorbi încă odată atâția, câți am vorbit până acum, și să continuăm desbaterea în același fel ca până acum, putem vorbi și până la Sân-Mihaiu din anul viitor și tot acolo vom fi unde suntem acum. (Sgomot. Presidentul sună.)

Inainte de toare trebuie să ne facem socoteala cu învinuirile, ca și când vorbirile noastre ar avea singurul motiv, că voim să facem în străinătate dispoziție dușmănoasă Ungariei. Așa a zis fiecare orator, chiar și dl secretar de stat. Dar, onor. dietă, azi statele nu pot fi încunjurate cu zid chinezesc. Azi apărătorii drepturilor poporului umblă în toate părțile, merg pretutindeni și văd stările faptice din punctul de vedere al validității drepturilor poporului la toate naționalitățile. Pe lângă raporturile de comunicație de azi trebuie să vă surprindă și pe DVoastră, și peste tot pe fiecare, că zău străinătatea e foarte bine informată despre adevăratele stări, nu așa cum le prezintă aici un partid sau altul. Și fiți liniștiți în zadar ne acușați; în apărarea drepturilor poporului avem un aliat așa de puternic, pe care e imposibil să-l zdrobiți, amenințați și absolut să-l stergeți de pe fața pământului.

Somogyi Aladár: Bokányieștii!

Coriolan Bredicianu: Pentru aceea, onor. Casă, să încetăm scociorirea motivelor și urșurilor noastre prin astfel de bănueli; cu acestea nu ajungeți la nimic, cel mult la aceea, că cei care cunosc în adevăr stările din Ungaria, aceste bănueli vor afla o manta, sub care DVoastră tindeți la întortochierea faptelor.

Onor. Casă! A doua bănuială e, că noi nu ne îndestulim cu aceea, că agităm acasă, ci și aici agităm cu discursurile noastre și de aici vrem să dăm directivă naționalităților. Despre această agitație am auzit atâtea acuze, încât eu, care între cei de un sânge și de un neam cu mine am atâtea vază că ascultă de mine, mai că v'ași rugă pe DVoastră să mă învățați cum trebuie să agitiez. (Sgomot. Presidentul sună.)

Somogyi Aladár: Minunat!

Coriolan Bredicianu: Minunat, dar adevărat! Eu de zeci de ani trăiesc între popor, în sinul căruia se află și Maghiari. Oameni de tot felul de naționalitate și religie au venit la mine și am intervenit pentru ei în tot felul de viclări de drept. Am fost mândru totdeauna de câte ori la congregațiune mi-am început vorbirea cu aceste cuvinte: Consider de mare cinste pentru mine, că imi pot ridică glasul în interesul Maghiarilor. Așa am arătat eu și așa trebuie să arete fiecare simțul patriotic și sentimentul de drept.

Markos Gyula: Nu cu vorba, ci cu fapta trebuie să dovedești aceasta! (Sgomot. Presidentul sună.)

Coriolan Bredicianu: Când umblu prin cerc, oamenii zic să nu vin, și așa mă cunosc, și așa

știu ei că's Român bun. Eu adecă așa zic cătră Români: alegeți om din sângele vostru. Apoi asta e agitație? Unde să spun eu asta? La Dobriș sau Veszprém? Această legătură între inteligența poporului și între popor e foarte sănătoasă și e țaria, nu slăbiciunea unei țări. În zadar zice dl deputat Baloghy Ernő, că dacă poporul nostru ar ști ungurește, atunci nu pe noi, ci pe alții ar alege ca deputați. Aceasta o voiți DVoasră? Ne invidiați, că noi suntem reprezentanții voinței poporului nostru? În anul 1848 cu totul alte gânduri au avut despre chestiunea aceasta creatorii parlamentarismului ungar. Când pe Alexandru Makay, care a fost deputat în dieta de staturi, l-au îmbiat în anul 1848 ca să fie din nou deputat în cercul Zorlentului-mare, a zis că fiind cercul acesta un cerc curat românesc, ar fi păcat să pășească acolo, pentru că poporul, legea și Regele voesc ca cercul acela să trimită un deputat în care are cea mai mare încredere.

Așa se gândeau oamenii în anul 1848 și nu așa cum zice deputatul Baloghy, ale cărui cuvinte înseamnă că acela să fie deputat, pe care îl spriginesc gendarmii, puterea statului și centrul, care vine în cerc cu mare scrisoare iscălită de Kossuth, care îl recomandă ca pe unicul candidat mântuitor. Noi n'avem și nici nu ne trebuie nici o patentă dela nimenea. Noi nu ne luptăm ca să fim aleși, noi ne luptăm contra abuzurilor din partea autorităților.

Onor. Cameră! Insași îndrumarea cuprinsă în Mesagiul de tron hotărăște cadrul, hotărăște ordinea de lucru, a cărei scurtime ar fi un motiv ca să terminăm cât mai iute cu desbaterile între cele 2 adrese, decât aceea, că Adresa majorității vrea să realizeze în altă direcție ordinea de lucru, hotărâtă de regele, decât cum voeste Adresa noastră. Ziceți că și așa vom avea ocaziune să ne validăm când vor fi prezentate anumite legi; deci ce folos de atâta desbatere și vorbă lungă? Poate de aceea, ca să ascuțim contrastele? Aici e deosebirea între punctul nostru de vedere și al DVoastre, pentru că noi nu voim să ascuțim, ci să netezim contrastele, pentru că noi suntem singurii cari arătăm pe față că între împrejurările de acum nu poate fi armonie în această țară și între toate popoarele țării. (Mișcare și cotraziceri în stânga).

Prezidentul: Vă rog să nu coturbați cu continue întreruperi pe orator. Voiu numi cu numele pe domni deputați cari întrerup.

Coriolan Brediceanu: Partidele coaliționiste și și noi suntem de acord în aceea, că sistemul de până acum a fost rău, foarte laș, foarte nefolositor, foarte murdar, foarte josnic. E drept, domnilor, subscriu tot. Acest sistem a dat faliment și fiindcă a dat faliment, nu vreau să scot nimic din acea murdărie multă; dacă acel sistem a dat faliment apoi să-l îngropăm pentru toți vecii. Să nu pierdem din acest sistem aceea, ce la aparență e prețios pentru noi sau pentru d-voastră, dar să nu primim concepția acestui sistem în chestiunea naționalităților; să o aruncăm și pe aceea, să căutăm alt drum pentru rezolvarea chestiunii naționalităților, pentru că e foarte natural, că în acest sistem rău mocirlos n'a putut prinde rădăcini și n'a putut crește vre-o floare bună și frumoasă, ci numai una potrivită acelu pământ rău. Eu n'am auzit despre chestia naționalităților în forma sa actuală nici pe timpul legislaturii dela 1848, nici mai târziu când au trăit acei bărbați mari; chiar și în anii 1870 au prezentat mai întâi chestiunea ca validitatea ideii de stat maghiar, mai târziu ideea de stat maghiar unitar și pe urmă ideea de stat național maghiar cu limbă unitară. Astfel a fost în creștere continuă concepția aceasta, a fost ca scorpionul a cărui mișcătură devine tot mai veninoasă, iar cauza nu a fost promovarea intereselor patriei, ci crearea acelei predominanți, pe care dl deputat Iosif Veres a apostrofat-o astfel: «In țeara aceasta Maghiarul este domn». (Aprobări în stânga). Adevărat dar nu e singur domn. Și eu sunt tovarăș și reclam dreptul meu de tovarășie și la domnie. (Aprobări furtunoase în partea deputaților națio-

naliști). Până când plătesc și eu dare și până își face fiul meu rându la cătane și până când sunt gata, dacă cere trebuința, a prinde arma pentru apărarea patriei mele, am și dreptul a-mi cere partea din viața publică.

On. Casă! Revin la cuvintele dlui secretar de stat. D-sa a excepționat din proiectul nostru de răspuns un singur pasagiu, anume acela unde e vorba despre abuzurile electorale. Noi am adus dovezi pentru toate plângerile noastre mai mult nu am putut face. Am amintit mituirile, amestecul nelegal al organelor administrative, prin care s'a influențat în mod surprinzător rezultatul alegerilor, și am expus fapte și dovezi, că până când revoltătoarele abuzuri ale organelor oficiale au rămas nepedepsite până atunci alegătorii cari n'au sprijinit guvernul sunt și astăzi expuși celor mai înverșunate prigoniri. (Așa e! din partea naționaliștilor).

În interpelațiunea mea de deunăzi am înșirat astfel de fapte, încât în această Casă nu s'a găsit nici un singur deputat, care n'ar fi zis, că dacă sunt adevărate cele spuse de mine, apoi nu numai formează o rușine pentru țară, dar nici nu poate exista un guvern, care să lase nepedepsite aceste abuzuri. Am cetit aici acele sentințe, cari merg până la absurd și le-am pus în original la dispoziția dlui ministru-prezident. Așa cred, că mai mult decât atât n'am putut face.

De altfel, on. Casă, când dl secretar de stat ne-a tractat aici ca pe niște străini și oaspeți pentru că am expus aceste lucruri, țin să declar și anunț că afară de datele aici înșirate s'au făcut arătări la tribunalele regești dela Zelău și Sătmar; mai amintesc și aceea că avem ziare, unde toate aceste sunt expuse și când din aceste ziare se poate ceva culege contra Maghiarilor și a statului ungar, îndată se ivește procurorul...

Milan Hodja: Asta o observă îndată! (Gălăgie).

Coriolan Brediceanu:... dar faptele și probele enumerate acolo nu le vede dl procuror regesc niciodată...

Alex. Vaida: Atunci nu știe românește!

Coriolan Brediceanu:... deși acele fapte cari sunt acolo enumerate, cum este de exemplu cazul primpretorelui dela Recița, cazul primpretorelui dela Caransebeș, sunt tot atâtea fapte punibile — cari dacă se adevăresc — trebuiesc din oficiu urmărite. Toate acestea s'au enumerat publice în prezența a sute și sute de oameni în ședința congregațiunii comitatene și a fost acolo de față și dl procuror, dar nici atunci nu a aflat motiv a deschide investigația.

Milan Hodja: Ochii Justiției sunt legați, nu vede! (Mișcare).

Coriolan Brediceanu: Iar poporul nostru vede toate aceste. În foaia noastră am scris, că noi ca oameni cinstiți și onorabili nu bănuim pe nimeni, am scris că nimenui nu-i este iertat a bănui pe autorități. Cine are vre-un năcaz, aici e foaia, îl publicăm. Am pus advocat permanent și am zis poporului: Mergeți cu plângerile voastre la acest om, dați-i plenipotență și va interveni în cauza voastră. Am așteptat apoi vre-o două săptămâni și apoi au venit deodată mai mulți și am auzit cele mai scandaloase lucruri despre singuraticile abuzuri și violențe, cari toate au fost expuse în foaie.

A venit poporul și l-am întrebat: De ce nu aduceți plenipotențe? Răspunsul a fost: «Ei, domnule, asta noi n'o putem face. Noi luptăm, facem totul pentru cauza noastră, dar cu organele administrative nu putem intra în proces». Citez aceste pentru că poporul le spune și pentru că este foarte trist, dacă prinde în popor credința că față de autorități e lucru zadarnic a căuta satisfacțiune. (Aprobări).

Să mai aduc un exemplu. Acum 2 ani a murit Alexandru Janicsáry, care a fost mult stimatul president de etate acestei Case. Aici la Buda-pesta l'au înmormântat. Atunci a scris baronul Desideriu Bánffy un articol frumos în «Pesti Hirlap», în care s'a plâns că preotul gr. or. de ce n'a cântat ungurește lui Janicsáry când acesta a

fost un patriot așa mare, încât de sigur îl va fi supărat împrejurarea aceasta. Noi nu ne-am atins de fericitul, căci baronul Bánffy ne-a făcut atâtea servicii și ne face și pe viitor, dar am răspuns la articolul lui din «Pesti Hirlap», pentru că drepturile și libertățile garantate în lege ale bisericii noastre au fost atacate. Și ce a fost urmarea? Procurorul ne-a improcesuat și am fost condamnați pentru agitație la 8 luni temniță. (Aprobări).

Aladár Somogyi: Numai 8 luni?

Coriolan Brediceanu: Nu faceți legi, dacă le cinstiți astfel!

Aladár Somogyi: Noi le cinstim, dar d-voastră nu! (Gălăgie).

Prezidentul: Rog liniște!

Coriolan Brediceanu: Dl secretar de stat a zis, că dl ministru de justiție a lansat din incidentul alegerilor 2 ordinațiuni cătră procurori și preșidenții de tribunale, în senzul ca abuzurile electorale să fie rezolvate fără amânare și iute. (Să auzim!) Dar întreb pe dl secretar de stat, câți preșidenți de tribunal și procurori nemaghiari sunt în Ungaria? Tocmai împrejurarea că în oficiile publice sub diferite pretexte sunt numiți oficanți aproape exclusiv Maghiari, aduce cu sine că acești procurori cu totul altcum pricep ordinațiunile ministeriale în ținuturile locuite de nemaghiari; exemplul cel mai eclatant e procuratura tribunalului regesc din Lugoj. Că în ce mod au înțeles aceste ordonanțe ministeriale, se vede de acolo, că la noi — fără ascultarea încredințării — procurorii imediat au prezentat act de acuză și imediat au cerut deținerea.

Aladár Somogyi: Corect!

Coriolan Brediceanu: Ertai e să fie arestat cine-va pe baza arătării gendarmilor? Zău, d-ze coleg, așa ceva nu există! (Iaritate). Pe baza arătării gendarmilor, fără ascultarea împăcinaților, nu-i permis să așterni act de acuză. (Mișcare).

Prezidentul: Rog pe domnul deputat Aladár Somogyi să nu conturbe cu întreruperi continue pe orator!

Coriolan Brediceanu: Arătați-ne un caz, când procuror maghiar a făcut așa ceva față de Maghiar, atunci am fi cviți. Să nu disputăm atâta aici, când vorbesc fapte așa de triste.

On. Casă! În ce confuzie sunt domni din coaliție față de partidul nostru se vede și de acolo, că dl deputat Iosif Emődy a afirmat, că noi ne-am întovărășit cu socialiștii internaționali, iar dl deputat Ernestin Baloghy a afirmat că ne-am întovărășit cu aristocrații feudali. Acum sunt curios ce poziție va avea de gând să ia față de noi guvernul, când partizanii lui au față de noi idei așa de opuse. Dl deputat Ernestin Baloghy a zis că legea naționalităților a dat faliment. Cum să dea faliment o prăvălie (duchian, boltă), care nici nu s'a deschis; din contră domni și-au dat silința în continuu, ca bolta aceasta să nu se deschidă și legea naționalităților să nu se valideze. Am ajuns așa de departe, că o lege pozitivă, care s'a creat chiar pe baza stărilor faptice și în interesul bunei înțelegeri, e în ochii dlui coleg deputat Ernestin Baloghy — după cum însuși zice o ficție goală.

În privința concepției chestiunii de naționalități sau credem că naționalitățile au dela natură drept la egala îndreptățire și peste tot la drepturile naționale, sau nu. Dacă credeți, că baza, punctul de plecare e acela, pe care l'a spus dl deputat Iosif Veres, că aici Maghiarul e domn și numai Maghiarul...

Wilhelm Simeghi: De bună samă!

Coriolan Brediceanu:... atunci orice concepție făcută în chestia naționalităților e ca o împărțire de grație făcută de Maghiari celorlalte naționalități. Noi nu împărțim această concepție, nouă ne trebuie dreptul nostru pe baza dreptului natural și pe baza faptului că și noi suntem elemente constitutive și susținătoare ale acestei patrii și suntem și domni aici și voim să fim deopotrivă cu ceilalți (Gălăgie).

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherceg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“.)

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

În anul 1848 comisia emisă pentru alcătuirea legii de naționalități zise următoarele: «In ceea-ce locuitorii nemaghiari ai țării sufer în urma legilor existente oare-care țărmurire, aceea e folosirea limbii materne». Așadar principiul fundamental e că fiecare naționalitate are dreptul să-și valideze limba sa proprie și să-și vadă validitatea pe toate terenurile vieții publice. Dreptul acesta l-a recunoscut legea și comisia emisă numai a țărmurit folosirea limbii. Aici deci nu e vorba de împărțire de grație, ci comisia a recunoscut, că punctul de plecare e corect. Ca să menajez și partidul kossuthist, întreb: are cunoștința de legea adusă la Seghedin în 23 Iulie 1849 pentru linișirea diferitelor naționalități? Pentru că ceice au adus această lege au fost astfel de Maghiari, cari în adevăr au fost în stare și au știut însufleși întreaga țeară.

Iuliu Horváth: Cât de recunoscători au fost Români! (Gălăgie).

Prezidentul: Rog liniște!

Coriolan Brediceanu: Voi vorbi și despre asta și dacă vă place, acum îndată, pentru că am auzit aceasta în discursul dlui deputat Visontai Soma. Eu cred, că dacă odată țara și regele — în urma necesității de stat și prin înțelepciunea conducătorilor statului — au aruncat vâl asupra trecutului, atunci să extindeți acest vâl și asupra noastră, dacă am greșit ceva, pentru că aceasta o dictează necesitatea de stat și înțelepciunea. Inzadar culegem din istorie unele fapte îngrozitoare și inzadar le enumerăm aici, cu aceasta nu facem serviciu realizării unui modus vivendi. Și eu aș ști aduce din istorie pe unele persoane și oameni de mare poziție, cari au făcut mare serviciu acestei patrii. Intre aceștia e unul care, ca Român, a fost secretar de stat în 1848 și apoi a ajuns rob în obezi la Kufstein. Așa a fost și Mihályi, așa a fost și Ioanovici, care a fost membru al Academiei maghiare. Aș putea enumera și pe alții, dar până acum nu s'a găsit Român sau un om de altă naționalitate, care ar fi îmbătrânit sau și-ar fi închis ochii cu liniștea, că i-au fost recunoscători pentru activitatea lui, pentru jertfirea lui de sine în interesul patriei. Acest exemplu, on. Casă, e înspăimântător, dar dacă am putea întoarce acest exemplu și am putea arăta despre unul sau altul, că Maghiarii i-au fost recunoscători pentru serviciul lui, aceasta la tot cazul ar fi un exemplu demn de urmat când trebuie a intra în foc pentru constituționalism, pentru unitatea, independența și suveranitatea Ungariei, contra dușmanului comun.

Hotărârea adusă la Seghedin în chestia naționalităților zice că: »Referitor la diferitele limbi și biserici de rital grec aflătoare în țară — până atunci, până când se vor lua dispozițiuni speciale amănunțate construcției constituțiunii care se va elabora, — parte pentru linișirea mai largă a cetățenilor nemaghiari din patrie, parte ca îndrumare în dispozițiunile de aranjare provizorie ale guvernului, se declară în formă de hotărâre: 1. Dezvoltarea liberă națională — națională! Dacă cineva dintre d-voastră vede acum această expresiune în legea ungară, îl cuprinde deodată groaza — a fiecărui popor locuitor pe teritoriul imperiului ungar se asigură prin aceasta în următoarele: 2. Folosindu-se ca limbă de stat, administrativă, procesuală și ca limbă diplomatică limba maghiară, referitor la folosirea fiecărei alte limbi din țară se enunță: 3. În consiliile comunale fiecare poate vorbi ori unguerește, ori în limba maternă: protocolul însă va fi purtat în aceea limbă dintre limbile folosite în comună, care limbă e stabilită prin alegere liberă».

Și după legea de acum comunele își aleg liber limba lor oficială, dar dacă folosesc în consfătuirile lor această limbă oficială, limba lor maternă, abia există comună, în care notarul ar redacta protocolul în aceeași limbă oficială.

Ce folos de legi în Ungaria, dacă la aplicarea lor procedura e chiar contrară și dacă se consideră ca patriotism fapta aceluia, care calcă legea, care n'are respect față de popor, al cărui servitor este, ci cum corect s'a plâns un deputat coleg sârb, că o comună a votat pentru pompieri 1000 fiorini, reprezentanță așa a înțeles, că odată pen-

tru totdeauna, notarul însă a vârit la protocolul că în tot anul, acum apoi nu mai pot scăpa de asta. Dacă deci intenția este eludarea legii, ca poporul să fie aruncat în pagube materiale: atunci astfel de legi rămân numai pe hârtie și vor fi fără nici un efect pentru interesele bine pricepute ale cetățenilor.

Mai departe așa zice legea (cetește): 4. În consfătuirile tuturor ședințelor municipale, toți cari au dreptul să vorbească își pot spune părerea și și cuvântul ori unguerește, ori în limba lor maternă. În municipiile, în cari oarecare neam face peste jumătate din numărul tuturor locuitorilor, acolo protocolul — la dorință — trebuie redactat și în limba aceluia neam. Dacă se introduce curtea cu jurați sau procedura verbală la tribunalele de prima instanță, cele zise sub punctul 4 se extind și asupra acestora.

La instituțiunea curților cu jurați chestiunea a devenit într-o direcție cu totul retrogradă, pentru că scopul instituțiunii curților cu jurați culminează în aceea, ca fiecare cetățean să-și afle judecătoria sau într'un om care trăiește împreună cu el, care-i cunoaște împrejurările și care e așa ca el. Întreb că oare cetățeanul slovac, român sau sârb când va fi în situațiunea ca să poată avea judecătoria al său propriu? Cutez să afirm că niciodată. Dacă așa puneți în joc libertatea și viața cetățenilor, aceasta nu e lucru corect.

E stabilit în lege că... (Gălăgie continuă de pe băncile naționaliștilor).

Prezidentul: Binevoii a nu conversa în continuu.

Coriolan Brediceanu: Eu n'am început.

Prezidentul: Rog pe dl deputat să nu binevoiască a reflecta la enunțarea prezidențială, pentru că voi fi silit să purced față de dl deputat conform regulamentului. Eu n'am apostrofat pe dl orator, ci pe domniii întrerupători. Binevoii a ascultă în liniște pe orator, pentru că voi fi silit să aplic rigoarea regulamentului față de ori care domn deputat.

Coriolan Brediceanu (cetește): «Își poate alege liber în școlile elementare limba de învățământ. Fiecare își poate prezenta ori unde petiția sa și în limba sa maternă. Convocându-se sinoadele bisericești de rit grecesc, în chestii bisericești și școlare, pot dispune liber ca ori care alte confesiuni, își pot alege liber episcopii».

Dispozițiile acestor legi formează un contrast așa de hotărât și neîndoios față de întreaga direcție politică împământă în acel sistem blăstămat, care din profesori, învățători și preoți a voit să creeze numai agenți politici (Aprobări la naționaliști) și pe acești preoți și învățători, tocmai ca pe oficianți, i-a nimicit ca cetățeni și oameni. Apoi până când va mai ține acel sistem, că voiți să guvernați cu astfel de indivizi, cari totdeauna stau la dispoziția puterii de stat? De aceea există astfel de stări, la vederea cărora se îngrozește fiecare patriot și toți cari se însuflețesc pentru constituționalism. Totdeauna ne-ați spus, că ar fi trebuit să trântim pe guvernul acela. Noi? Pe cari simplu ne-ați dat afară din dietă? Coloman Tisza s'a și lăudat cu aceasta, când a făcut ceva serviciu Vienei, zicând că a reușit să stârpească naționalitățile și cu aceasta a amăgit pe Maghiari. Cum poate face o astfel de declarație un ministru-președinte?

Dl deputat Giesswein a adus exemplu de comparație din Belgia și accentuând că și în Belgia sunt popoare de diferite limbi, poporul francez și flamand, la sfârșit a strigat: Francezul și Flamandul au limbă deosebită, dar deopotrivă se recunosc pe sine de cetățeni belgieni. Și noi suntem ca aceia, pentru că și Români și Slovaci și Sârbi sunt cetățeni Ungariei.

Alexandru Giesswein: Ei însă nu fac partid separat, ca d-voastră!

Coriolan Brediceanu: Pentru că n'au motiv s'o facă, noi însă putem face aceasta, pentru că baza formării de partid e manifestația liberă a gândirii, care e inarticulată și în lege.

Însă la noi e numai libertate de gândire și nu libertate de opinie, ca în alte țări, pentru că îndată ce ajunge acea gândire la iveală, imediat

ajunge în mâna procurorului. Dacă recunoașterea aceea ce a enunțat Francisc Kossuth, că fiecare cetățean are dreptul să-și formeze liber părerea sa politică, dacă aceasta formează gândire fundamentală, atunci, dacă sunt mulți de aceeași părere, aceia au și dreptul să formeze partid. Dar și baronul Desideriu Banffy are dreptul să formeze partid și totuși e numai el singur! (Ilaritate). Numai nouă deputaților naționaliști nu ni-e permis să facem aceasta, deși reprezentăm atâtea milioane de oameni, ba dacă scoatem aceasta la nivel și tragem concluziuni din aceasta, apoi de bună seamă vă e foarte ușor să rămâneți deasupra, când 431 deputați sunt contra noastră. Pofțiți asemănați stările din Belgia cu aceste dela noi.

În Belgia limba celor 2 popoare se validează deopotrivă în viața publică, în școală, în justiție, în administrație și Desideriu Bánffy totuși nu s'a jenat să afirme că chestiunea limbii e cauză de frecări vecinice în Belgia. Asta simplu nu-i adevărat, pentru că sub ministrul Malon s'a pus ultima peatră fundamentală a acelor dispozițiuni de limbă, pe cari de atunci nimenea nu le-a mai răscolit, cari au produs satisfacție generală și cari pornesc din idea fundamentală, că folosirea limbii în viața publică și la autoritățile publice e pe deplin liberă.

Egala îndreptățire a tuturor cetățenilor, dreptul lor de întrunire și asociare, manifestarea liberă a opiniunii și libertatea învățământului sunt pe deplin asigurate. Și dacă am avea noi astfel de drepturi, cum au acolo, atunci am șede în partidul DVoastre! Fiecare biserică e liberă, statul nu are dreptul să se amestece la împlinirea posturilor bisericești. Aceasta încă e de mare importanță, pentru că din trecut am scos învățătura, că dreptul de numire l'au folosit adeseori spre scopuri de corteși.

Prezidentul: Binevoește a continua. Pauze așa lungi poate totuși nu e ertat să faci!

Coriolan Brediceanu: Domniii deputați Alexandru Giesswein și Edmund Barta au afirmat despre noi, că am avea tendențe separatistice, că am dori drepturi speciale. Noi stăm pe baza deplinei egalități de drept, pofțiți și ne dați aceasta și executați-o și în praxa vieții și apoi noi nu vom mai avea nici o pretensiune. DVoastră accentuați, că o avem. (Strigăte: De bună seamă!) Dar în viață n'o avem, nu numai că n'o avem, dar acea eră blăstămată a pus în vigoare și astfel de legi, cari au țărmurit și drepturile noastre de până atunci, la procedura justițiară, în cauze de carte funduară, la compunerea depositelor de carte funduară, în privința întregirii competențelor preoțești, în privința dreptului de asociare și de întrunire etc. Au țărmurit drepturile noastre în privința bisericii, cu toate că — dacă e asigurată libertatea bisericilor — pentru ce trebuie atunci să puneți pe preoți și învățători sub autoritatea polițială a pretorilor? Acela care așa e creat dela natură, că e tare în morală și caracter, acela în toate privințele e așa și a așteptă dela un preot sau învățător român, ca acasă, în familia sa să fie moral și om de caracter, iar când e vorba de familia mai largă, de naționalitate, să devină negat, aceasta nu se poate, aceasta ar fi lipsă de caracter. Pretorele apoi de aceea este, ca despre un astfel de om să facă raport la ministrul de interne, în comisia administrativă, că nu e om de încredere, pentru că la alegerea din urmă nu s'a luptat contra acelora, pe cari el (preotul) i-a dirijat. Apoi noi să nimicim virtuțile cetățenești, fără de cari e imposibil a lucra spre binele patriei și a pune columnele (stâlpii) patriei?

Când a fost vorba, că fiecare trebuie să fie Maghiar în Ungaria, un domn deputat, anume Gabriel Ugron, ne-a apostrofat, că maghiarizarea așa trebuie să o înțelegem, că cei de limbă nemaghiară, deci și naționalitățile, să devină Maghiari. Așadar nu vă îndestuliți cu atâtea, că această încercare deja s'a zădărnicit și niciodată n'a avut rezultat. (Gălăgie în stânga).

Prezidentul: Rog liniște!

Coriolan Brediceanu: Pofțiți a fi cu răbdare! Noi destul răbdăm de o mie de ani!

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnisorul curții regale,
atelier de instrumente medicale-chirurgicale — **UJVIDEK.**

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

lem deci cum stăm cu maghiarizarea, despt care vorbește dl deputat Ugron. Așa se vede, onorată Casă, că dl deputat Gabriel Ugron a vrut să ia asupra-și rolul unui mare operator, și bine știe, că operatorul, dacă vrea să amputeze ceva, trebuie să ceară mai întâiu învoirea, consimțământul respectivului. Să-mi permită dar dl deputat Ugron, că noi naționalitățile să dăm răspunsul la întrebarea că: ne lăsăm să fim operați sau nu? căci doar e de lipsă și învoirea noastră. Trebuie să ne întrebați pe noi, o mare adunare naționalistă, la care sunt de față Slovaci, Români, Sârbi și alte naționalități și să ascultăm ce răspunde.

Dl ministru de interne peste tot nu cunoaște intrunirile naționaliste, nu le permite în această formă. De azi pe mâne se pot creă astfel de stări, că oprimați manifestarea dorințelor noastre; să mă creadă însă domnii ministri, că un partid care stă pe baza adevăratei convingeri, în înțelegere cu sentimentele și gândirea poporului, va exista în ciuda oricărei ordinațiuni ministeriale și se va susține pentru toți vecii și fermurirea prin ordinațiuni mărește numai autoritatea partidului înaintea poporului, chiar așa ca și multele prigoniri, cărora suntem expuși așa de tare, încât dela restabilirea constituțiunei ungare încoace suntem locuitori stabili ai temniților de stat din Vaș și Seghedin și totuși suntem sănătoși. (Ilaritate). Noi nici odată nu ne vom da învoirea maghiarizare.

Uf! Al acestei prigoniri e — cum am arătat demăi în cazul baronului Des. Bánffy — acela, că azi dacă un tribun al poporului ține un discurs înaintea poporului, poporul însuși zice, că poate fi acela bun naționalist, dar îi e teamă că acela nu poate fi mare socialist, pentrucă încă n'a stat închis. D-voastră deci prin aceste prigoniri fără cauză ați creat o nouă categorie a conducătorilor naționaliști, a tribunilor poporului, a cărei notă caracteristică este, că în lupta pentru drepturile poporului trebuie să fi fost odată, de două ori închis.

Ași pune o întrebare înaltului ministeriu. Să facă bine să compună un conspect, care să arate proporția naționalităților din Ungaria în viața publică, în oficiile de stat, la căile ferate, ca să vedem, că jumătate din locuitorii țării sunt Maghiari de rassă, cealaltă jumătate sunt naționaliști. (Contraziceri gălăgioase); noi așa suntem convinși că — conform statisticei — dintre oficiali 10% se vine pe naționalități și 90% pe Maghiari. (Așa e! Așa e! pe băncile naționaliștilor. O voce din stânga: Corect!)

Doar aici e diferența, aici e deosebirea principală. Drepturi avem pe hârtie, dar în viața practică nu avem. Pentru Maghiarii de rassă e avantajos (bine), că ei pretutindenea în viață se validează, dar aceasta nu e drept față de naționalități.

O voce: Fiți demni de încredere!

Ce domn Brediceanu: Astea's pretexte. N'am ședea aici, dacă n'am fi demni da încredere. Încrederea țării ne-a trimis aici. Sunt deputat de țară, ca ori cine altul. (S'auzim! S'auzim!) Sistemul lui Col. T. Brediceanu este un sistem putred, acela a mărturisit principiul, că n'are trebuință de serviciul naționalităților, pentrucă sunt destui Maghiari la toate posturile. Urmarea acestui sistem a fost apoi aceea, că Maghiarul pretutindenea e domn, iar naționalitățile sunt supuși. Eu nu pot înțelege că Românul cinstit, calificat, bun de lucru, pentruce n'ar putea ocupa posturile oficiale și acum, precum a ocupat mai de mult la începutul constituționalismului, când din sinul naționalităților au fost mai mulți fișpani, președinți de tribunal, juri de tribunal și procurori. Și la expoziția din București când au pus întrebarea că pentruce nu se validează Românii în Ungaria, de cele mai multe ori au răspuns Maghiarii întrebați, că de aceea nu, pentrucă nu posed nici capacitate intelectuală, nici economică. Mie însumi mi-au spus mai mulți: N'aveți oameni

Drept că Maghiarimea în ultimele decenii se desvoaltă și a înflorit în mod eclatant, dar nici noi n'am rămas pe loc. În ciuda acelu sistem blăstămat, despre care am vorbit, da, sunt mai mulți Români cari posed capacitatea necesară.

Andrieu Ráth: La Curie tot al doilea om e dintre d-voastră!

Prezidentul: Rog pe dl notar Andrieu Ráth să-și ocupe locul. Nu i-am dat permisiune să se depărteze de aici.

Coriolan Brediceanu: Aceste stări trebuie sanate. Trebuie să vă îngrijiți ca poporul să fie pus înaintea unei astfel de autorități, în care are încredere Buna înțelegere între popor și autorități asigură mai bine validitatea intereselor statului și pentru aceea e problemă de primul rang a creă această bună înțelegere și armonie.

Vom realiză această armonie între toate popoarele Ungariei, și prin aceasta vom creă consolidăția Ungariei și vom asigură viitorul Ungariei.

Părtinesc proiectul de Adresă prezentat de stimatul meu coleg-deputat Mihail Polit. (Aprobări pe băncile deputaților naționaliști).

Politică suchiată.

Spicuri din Bănat de: I. F.

... Adecă-te numai un simplu vis... a fost idea cu colonizările din Bănat; și știți cum a zis fi-ganul: «Vis — întors Domnule!» în loc de visul unei «mare Maghiarii» întors tocmai la contrar!

Coloniștii maghiari, aduși aici în Bănat cu scopul de a maghiariză, vorbesc cu toții românește!

Apoi ce să-i faci? Așa-i firea limbei noastre, iar cine vrea să trăiască între Români, trebuie, măcar pe neștiute, să învețe românește.

Și că întru cât ne-au maghiarizat, s'a dovedit la alegerile dietale ultime; s'a dovedit că sângele apă nu se face și că nu e Românul «prost» după cum voeau ei să crează! Este dar evident că, cu cât vor face mai multe colonii, cu atât simțământul național la Români va crește tot mai tare, căci vrând nevrând observă și țărănul român scurtat în izvoarele sale de trai, cumcă guvernul, căruia i va plăcea să țină Românii cu el: «unora e mămă, iar nouă ni-e ciuică!»

Să nu se mire dar nimeni când afirmăm că politica lor e mincinoasă; iar tu Române bănățean, deși n'ai unde să paști măcar vacuța de lapte pentru copii, până ce vei țineă la limba și datinele tale străbune, să nu te temi că vei pieri!

Și apoi ce credeți că «Domnii aceia mari» dela guvern au iubit pe frații nostri țărani Maghiari? Nu! Ei numai li s'au arătat «mămă» căci dacă în adevăr li-e era mămă, nu i-ar fi adus aici să târșească butuci, unde azi își afurisesc zilele și abia așteaptă să devină posesori, ca să poată vinde tot, să înțelege cui? Românilor! Că doar aceștia-s învățați pe aici; iar sârmanii frați coloniști maghiari trebuie să o ia cătră America, după cum fac din zi în zi și cei din colonia Bethlenháza.

Iată dar unde a ajuns politica suchiată a guvernelor de pe vremuri. Și când toate aceste le spun deputații nostri, guvernul nu vrea să știe, că prin astfel de politică, nu face nici un bine: atât fraților de un sânge cu el cât și nouă.

Nu ne învinuească de agitatori, ci poftescă și abică de politică suchiată și mincinoasă, de politică ce nu aduce folos nici Maghiarilor chiar; căci poporul ajuns la cunoștința de sine nu mai trebuie agitat, iar dacă este totuși agitat, să ne întrebăm, cine sunt agitatorii?

Stăpânirea!

Această putere «mare» gândește că poporul nu vede cum alții capătă pământ, se pot folosi de limba lor, până când nemaghiarul e tot înapoi; lucru firesc, că noi nici n'ar trebui să aducem aminte sârmanului popor de această «dragoste

mare» a guvernelor față de el, ci să ascundem adevărul! N'avem noi nimic cu frații maghiari, cari ar fi cu mult mai mulțamiți dacă ar avea ce sămână în Alföld, iar aici printre butuci și-ar paște sârmanul Român, vacuța cu lapte pentru copilași...

Poftească dar și să se coboară «Domnii din scaunele de catifea» — aici între popor, să vază durerile și rezultatele politice lor și într'o parte și într'alta; iar când viu la popor, vie în secret, fără fișpan, fără fibrău fără... bancheturi; nu-le fie teamă, că blândeța poporului nostru doar e proverbială și venind cu blândeță și sinceritate ușor vor află: durerile și năcazurile noastre cari totdeauna se acoper și sporesc cu bancheturi, champagne, banderii, muzică etc.

Să se inaugureze dar politică sănătoasă și imparțială, căci cea de până acum s'a dovedit de proastă și mincinoasă pentru ei, cât și pentru noi nedreaptă și nefericită.

Gătră cetitori!

Toți prietenii și spriginitorii ziarului nostru „Tribuna“, cari până acum nu și-au renoit abonamentul sunt rugați să grăbească a-l trimite, căci administrația va fi silită a sistă trimiteră ziarului tuturor acelor cari n'au plătit la timp.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Iulie 1906.

— Monument lui Andrée Zilele acestea s'au împlinit 9 ani de când francezul Andrée a plecat la Polul Nord de unde nu s'a mai reîntors. Societatea geografică din Stockholm vrea să ridice îndrăznețului explorator un monument și anume; într'un basrelief s'ar înfățișa balonul lui Andrée ridicându-se spre regiunea pururea cu ghiață. O figură alegorică ar închipui Suedia care privește îngrijorată, un grup de tineri aclamă pe Andrée, dar un bătrân privește neîncredător în nemărginit. Sub relief se va grava în piatră numele lui Andrée și a tovarășilor săi, Steinberg și Fränkel.

— Turneu artistic. Z. Bârsan va da în 8/21 Iulie o serată teatrală în pavilionul de vară, la hotelul central din Sebeșul săsesc. Se va juca comedia «Slugă la doi stăpâni» și «Furtuna casnică». Vor fi declamațiuni și la sfârșit dans.

— Studenții din Beiuș la Lipova. Concertul ce se proiectase pe Duminecă în Lipova nu s'a ținut deoarece-ce, n'a fost luat la cunoștință, din cauza, că erau mari fierberii pentru alegerea de deputat dietal. Cu toate acestea tinerii au fost bine primiți. Au făcut o mică convenire la vii, și cu acest prilej, inteligența din Lipova a recompesat, pe tineri cu o sută coroane.

De acolo au plecat spre Timișoara.

— La examenul de calificățiune învățătorească din Caransebeș s'a prezentat 11 candidați din toate obiectele iar 10 candidați numai la examen de corigință. S'au retras doi, 13 au făcut examenul cu succes, iar 6 au căzut. Comisar ministerial a fost dl dr Siegescu.

— Greva în minele de aur dela Brad. Joi la prânz a plecat la Brad o companie de soldați dela regimentul 33 din Arad. Miliția e trimisă

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit desore noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

fiecare an o zi anumită, în care se adună rudele și cunoscuții din împrejurime, pentru a-și petrece.

Poporul nostru își are ruga sa la sărbătoarea Sf. Petru și Pavel și am fost admirați în anul acesta de inteligența străină de prin comunele învecinate, pentru mândra petrecere ce am avut. Îți era mai mare dragul să te uiți la mândrul nostru port național românesc, ce poartă atât feciorii cât și fetele noastre române, iar mai presus de toate ne-a înfrumusețat și mai mult petrecerea și jocul mândrilor feciori, cari au jucat foarte frumos jocurile naționale »Călușorul« și »Bătuta« și mai în urmă naționalul joc »Hora«. Falcicii jucători în acest joc au atras atențiunea tuturor privitorilor și a plăcut foarte mult și cântecul ce l'a rostit cu multă legănare ca la bunii noștri strămoși, dela care îl păstrăm de atâtea veacuri. Cântecul era următorul:

Hai în horă de-a jucă
Lelișo, lelișo fa,
Că eu sufletul ți-oi da,
Lelișo, lelișo fa,
Tu ești mândră la privit
Lelișo, lelișo fa,
Eu voinic bun de iubit,
Lelișo, lelișo fa.

Cine hora nu iubește,
Lelișo, lelișo fa,
Nu știu zău de ce trăiește,
Lelișo, lelișo fa,
Cine hora nu împletește
Lelișo, lelișo fa,
Bate-l Doamne și-l trănzește,
Lelișo, lelișo fa.

Jucătorii erau în mândrul nostru costum național și fiecare compunea tricolorul pe sine, însă așa că nu-l purtă în pantlică tricoloră națională, ci avea o pantlică galbină pe umăr și pe piept până la cingătoare, una roșie o purtă la încins și a treia o purtă jos la încălțăminte, și era albastră (vânăta). Vătavul lor, Ioan Rătan, a avut pantlică adevărată românească treicoloră.

Nici »domnii« jandarmi n'au lipsit dela fața locului și ca să-și facă și ei ceva de lucru, căci n'au putut născoci în pacinicul nostru popor român nici un fel de disordine, eșind jucătorul acestor jucători Ioan Rătan, din joc și văzând tricolorul pe el, încât l'au pofțit înaintea lor și i-au confiscat mândrul tricolor național și l'au băgat la ei în trăsnă și seara l'au citat la casa comunală la investigație. Ce va urma, nu putem ști, uestui ca am văzut cu ochii, când au poruncit jendarmii judeului comunal, ca să-l dezbrace pe Rătan de mândrul tricolor.

Falcicii jucători, cari au jucat jocurile naționale sunt următorii: Ioan Rătan, ca conducător al lor, Ștefan Doda, Solomon Stan, Ion Teranu, Ion Sighin, Petru Lungu, Ion Doda, George Beldia, Constantin Miculiasă, Nicolae Mărie, Coriolan Iorgovan, Lepa Iorgovan.

Andrei Avram.

Economie.

Arad, 20 Iulie 1906.

Ce este Babeurre? Iată un produs nou fabricat din lapte și merită a aduce foloase foarte mari.

Babeurre e un aliment excelent pentru micii copilași cari nu primesc nici un lapte, cari varsă tot ce iau în gură, pentru copii rahitici, pentru cei cari suferă de bubă dulce, de disenterie, de gastro-enterite, de tulburări ale stomacului.

Babeurre se deosebește de laptele obișnuit prin aceea că nu conține atâtea materii grase și e mai bogat în materii proteice de cât laptele.

La gust e plăcut, dulce, ușor acrișor, așa că e luat cu plăcere și e un desinfectant al tubului digestiv.

Se întâmplă une ori că copilul nu vrea să ia Babeurre, că varsă, atunci întrebuintarea Babeurre-ului trebuie să fie suspendată. Babeurre se poate amesteca cu ceai de chimion cu anason.

Se dă din 2 în 2 oare, câte 100 până la 150 gr. până la un chilogram pe zi.

Numeroase reviste de medicină infantilă se ocupă mult de acest produs, atribuindu-i multe calități, de aceea am crezut de cuviință să îl punem în vederea mamelor atât de preocupate de sănătatea copilașilor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 17 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100-clgr.)	7:51 - 7:52
Secară pe Octomvrie	7:80 - 7:81
Orz pe Octomvrie	6:42 - 6:43
Cucuruz pe Iulie	6:19 - 6:20
Cucuruz pe 1907	5:42 - 5:43
Grâu pe Aprilie 1907	6:58 - 6:59

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octomvrie 1906	7:52 - 7:53
Secară pe Octomvrie	7:81 - 7:82
Ovăs pe Octomvrie	6:41 - 6:42
Cucuruz pe Iulie	6:32 - 6:33
Cucuruz pe 1907	5:41 - 5:42
Grâu pe Aprilie 1907	6:57 - 6:58

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 115—116 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 122—123 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 kgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

BIBLIOGRAFIE.

În institutul de arte-grafice »Minerva« din București a apărut o publicație bine îngrijită de G. Bogdan Duică, despre V. Nicoleanu, poezii și proză, Vasile Cârlova, poezii și C. Stamatii poezii în proză. Prețul Lei 1.50.

Poșta Redacției.

Abonamentul 1501 Biserica-Albă. La noi nu se află, ci la tipografia »Archidiecezană« din Sibiu.

Nr. 1430. După-cum vezi, acestea le publicăm. Altele n'am primit.

Posta Administrației.

George Opruța, Babolna. Am primit 4 cor., ca abonament până la 1 Ianuarie 1907. Foaia de aici se expediază regulat.

George Hanc, Șicula. Am primit 4 cor., ca abonament până la finea anului pentru D-Ta și pentru Pavel Morar.

Nicolae Cădariu, R.-Pécska. Am primit 2 cor. abonament pe II sem. 1906.

Teodor Simoc, Lüki. Abonamentul e plătit până la 1 Iunie 1906.

Const. Valea (Tela) Boroșineu nr. 180. Am primit 2 cor. pe al II-lea semestru 1906.

Ștefan Bogdan, Sân-Miclăușul-mare. Am primit 2 cor. pe al II-lea sem. 1906.

Nicolae George, Lalașinț. Am primit 2 cor. ca abonament pe sem. II. 1906.

George Epure, Ticvanul-mic, Am primit 2 cor. ca ab. pe sem. II. 1906.

Nicolae Vlad, Șelimber. Am primit 10 cor ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Antonie Botco, înv. Arcuș. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1906.

Redactor responsabil : Sever Bocu.

Editor proprietar : George Nichin.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *comptabil și practicant* la institutul de economii și credit, societate pe acții »Steaua« în Român-Petre (Petrovoselo cottul Torontál) prin aceasta se escrie concurs.

1. Reflectanții la postul de contabil, au să dovedească că au absolvat cu succes vre-o școală comercială, cunosc limba română și cea maghiară în vorbă și scris eventual cea germană, sunt apți a compune independent bilanțul și că posed o praxă de cel puțin doi ani.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1600 cor. salar anual, 240 cor. relut de cvartir și tantiemă statutară.

Postul se va ocupa în 15 Septembrie 1906.

2. Reflectanții la postul de practicant vor dovedi absolvarea vre-unei școli comerciale.

Salarul practicantului se ficsează cu 800 cor. anual, iar postul are să fie ocupat îndată după alegere.

Concursul espiră în ultima zi a luni curente.

Român-Petre, în 18 Iulie 1906.

Direcțiunea.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diec. dtto 19 Mai a. c. nr. 368 B ex. 1905 se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericii gr. or. române din Dalboșeț (protopresbiteratul Mehadie) dieceza Caransebeșului și anume: repararea cerimei bisericii și pardosirea ei cu lespezi de piatră mozaică venețiană cu prețul de esclamare 2746-90 c.

Licitațiunea se va ține în 30 Iulie (12 August) a. c. p. m. la 2 ore în școala comunală din loc.

Reflectanții vor avea să depună la începutul licitațiunei vadiul de 10% din prețul de esclamare, în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese să pot vedea la oficiul parohial.

Dalboșeț, la 24 Iunie v. 1906.

Comitetul parohial.

Cultivarea părului. Cea mai obvenientă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce sufăr de acest morb

în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, dooare-ce mătreața slăbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă »spiritul de păr PETROLIN«, despre ce prin epistole de recu noștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedecă căderea părului, și ori ce alt morb de cap si în mod avanta-

gios ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricăcioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Drogeria și laboratorul de cosmetică **Koráni și Wachsmann, Szabadka.**

Magazin principal la farmacia **Földes Kelemen.** Se poate capătă și în prăvălia de toalete alui **Hegedüs Gyula.**

O via. În Pauliș e de vânzrae, 1600 cadrat, cu 3000 altoi de roadă, și o altă via de 500 cadratați pârlog. Via e la un loc frumos în podgorie pe deal la Valea-Crucii. Cumpărătorii să se adreseze la **Avramuț Florea, Pauliș nr. 27.**

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra bețurii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce bețură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce bețură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate capătă nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fies, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment in ziua morții întâmplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reovisite ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vinea), plante în cultură: cânepă, in, hâmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secara, ovăzul și toată economia!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Avis!

Avem onoare a cunoștința onoratul public, precum și pre stimații nostri clienți, că din cauza ridicării chiriei prea mare de prăvălie

dela 1 August

suntem siliți a ne strămuta prăvălia noastră de acum din **Andrássy-tér 22**

în **Szabadság-tér nr. 14**

„LA CIZMA ROȘIE“

(lângă fostul **PORTER**).

Având în vedere și mai departe a servi onoratului public cu marfă bună și prețuri moderate, rog totodată a lua la cunoștință strămutarea prăvăliei și a ne da și mai departe sprijinul D-Voastre.

Cu stimă:

Iustin Olariu

conducătorul Societății Călțunariilor

Arađi Czipészek Termelő Szövetkezete.

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4¹/₂ 0/0, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5⁰/₁₀ interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6⁰/₁₀—8⁰/₁₀ interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Ioan Cotîrlă și fiul

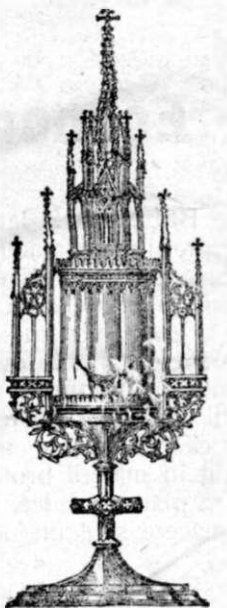
atelier de sculptură, tâmplărie și strugărie Oravița-Română.

Aranjament complet pentru efeptuirea de iconostase (tâmpale), tronuri, jețuri, strane, chivoturi, răpizi

și ori-ce alte lucrări de lem-nărie în bisericile noastre de rit oriental.

Schițare și efeptuire de planuri după comande, mobile și tot felul de

instrumente de școală, bănci, table, catedre, mașini de socotit etc.

Prețuri moderate. — Garanță desăvârșită.

La cerere atestate despre rezultate de până acum.